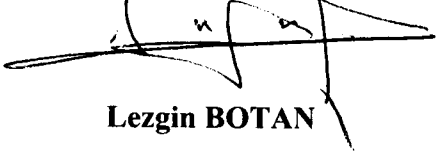

7177
20.03.2018

Grup önerisi
21.03.2018
10/2690

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Newroz/Nevruz Bayramının Anadolu ve Mezopotamya halkları açısından tarihsel ve kültürel öneminin araştırılması, Türkiye’de Newroz kutlamalarına yönelik geçmişten günümüze yasaklayıcı politikaların neden olduğu sorunların açığa çıkarılması ve Newroz Bayramı’nın festival havasında kutlanabilmesi amacıyla alınacak tedbirlerin belirlenmesi için Anayasa’nın 98’inci, İçtüzüğü’nün 104’üncü ve 105’inci Maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını saygılarımla arz ederim.

Lezgin BOTAN

Van Milletvekili

GEREKÇE

Mevsimsel dönüşümü ve doğanın canlanmasını ifade eden Newroz / Nevruz, 4 bin 500 yıldan beri farklı coğrafyalarda çeşitli ritüellerle kutlanmaktadır. Kelime anlamı olarak “Yeni Gün” anlamına gelen bu bayram halklar arasında Noruz / Newroz / Nowruz / Naurız / Nevruz ve Sultan-ı Nevruz gibi çeşitli isimlerle anılmaktadır. Bu nedenle Ortadoğu ve Mezopotamya coğrafyasında her yıl 21 Mart’ta baharı karşılamak amacıyla farklı ritüeller ile kutlamalar yapılmaktadır. Kürtler 21 Mart Newroz Bayramı’nı kitlesel olarak karşılarlarken Anadolu’da da Sultan Nevruz, Yaz-Başı, Kuzuayı, Mart Dokuzu vs. isimlerle kutlanmaktadır. Çünkü esasında Newroz Bayramı, zor iklim şartlarına karşı insanoğlunun verdiği mücadeleden galip çıkmasını simgelemektedir.

Kürt kültür tarihinin önemli bir parçası olan Newroz Bayramı’nın, Kürtlerin ataları olarak kabul edilen Gutiler tarafından da tapınaklarda “Yeni Gün” anlamına gelen “Zagmuk” adıyla kutlanmaktaydı. Bu kapsamda Zagmuk bayramında da Newroz’da olduğu gibi düzenlenen törenlerde ateşler yakılırdı ve bununla birlikte kral halkın arasına girerdi. Tarihi kaynaklara bakıldığında bu bayramın Gutilerden sonra Hurri, Mitanni, Med, Kassit ve Urartularda da sürdüğü, aynı şekilde Zerdüşlükte de görüldüğü anlaşılmaktadır. Bunun yanında birçok halkın birlikte yaşadığı coğrafyada Bahai ve İran takvimlerine göre yılın ilk gününü temsil eden Newroz adına yazılı olarak ilk defa ikinci yüzyılda Pers kaynaklarında rastlanmaktadır.

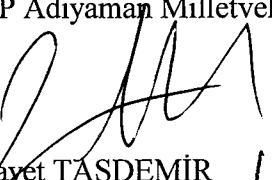
Newroz Bayramı Kürtler açısından Demirci Kawa’nın halka eziyet edip katleden Zalim Dehhak’a karşı baş kaldırarak direnmesiyle Kürtlerin özgürleşmesi efsanesine dayanmaktadır. Bu nedenle Kürtlerle özdeşleşen Newroz, bin yıllardan bu yana farklı ritüel ve pratiklerle kutlanmaya devam etmektedir. Bu realiteye rağmen Newroz Bayramı, uzun yıllar yasaklandı. Newroz Bayramı’nın yasaklanması sonucunda yaşanan olaylarda bugüne kadar yüzlerce kişi hayatını kaybetmiş, bir o kadarı da yaralanmıştır. Özellikle 1990’lı yılların çatışmalı sürecinde yaşanan ölüm ve yaralanmalar zihinlerdeki canlılığını hâlâ korumaktadır.

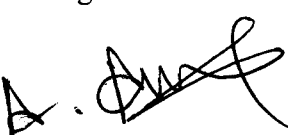
Cizre’de şarkılarla ve halaylarla kutlanan 1992 Newroz’una kolluk güçlerinin zırhlı araçlarla saldırması sonucunda yüzden fazla kişi katledilirken yüzlerce insan da yaralanmış, gözaltına alınmış ve işkenceden geçirilmişti. Her şeye rağmen Newroz son on yılda bir hafta boyunca festival havasında kutlanmaya devam edilmektedir. Fakat konjonktürel yasaklama ve engellemeler nedeniyle Newroz Bayramı’nda ölümler ve yaralanmalar bugün de yaşanmaktadır. 2008 yılında da Newroz Bayramı’nın kutlanmasına izin verilen yerlerde tek bir sorun bile çıkmazken izin verilmeyen yerlerde ölüm, yaralanma, gözaltı ve tutuklanma vakaları kayda geçmişti. En son 2017 yılı Newroz’unda Kemal Kurkut adlı üniversite öğrencisi Diyarbakır’da Newroz alanında herkesin gözleri önünde polis tarafından öldürüldü. Bu olayların hiçbirini hakkında bugüne kadar etkin bir soruşturma ve kovuşturma yürütülmemiştir.

Baharın gelişiyle doğanın canlanarak yaşamın bereketlenmesini simgeleyen 21 Mart Newroz Bayramı’na sadece bir gün için kutlama izni verilmesi de bayrama gölge düşürdüğü gibi gerilime neden olmaktadır. Bu nedenle geçmişten günümüze Newroz Bayramı kutlamalarının yasaklanmasının ve engellenmesinin neden olduğu toplumsal olayların ve hak ihlallerinin araştırılarak Newroz’un özgürce kutlanması için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi, Newroz’un Anadolu ve Mezopotamya halkları anlam ve öneminin araştırılması amacıyla Meclis Araştırması açılması yararlı olacaktır.

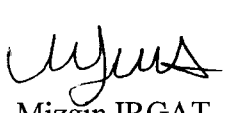

Filiz KERESTECİOĞLU
HDP İstanbul Milletvekili

Behçet YILDIRIM
HDP Adıyaman Milletvekili

Dürayet TAŞDEMİR
HDP Ağrı Milletvekili

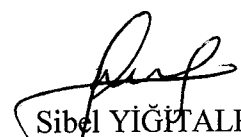

Ayşe ACAR BAŞARAN
HDP Batman Milletvekili

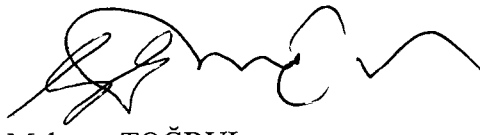

Saadet BECEREKLİ
HDP Batman Milletvekili

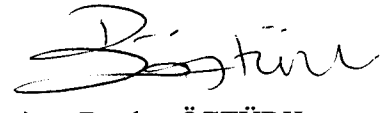

Mizgin IRGAT
HDP Bitlis Milletvekili

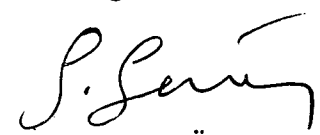

Altan TAN
HDP Diyarbakır Milletvekili

İmam TAŞÇIER
HDP Diyarbakır Milletvekili

Sibel YİĞİTALP
HDP Diyarbakır Milletvekili

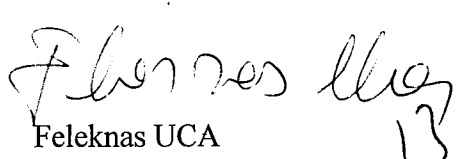

Mahmut TOĞRUL
HDP Gaziantep Milletvekili

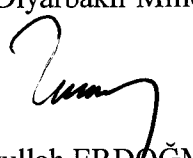

Berdan ÖZTÜRK
HDP Ağrı Milletvekili

Sırrı Süreyya ÖNDER
HDP Ankara Milletvekili

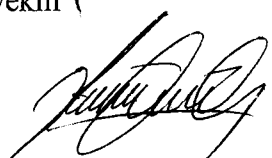

Mehmet Ali ASLAN
HDP Batman Milletvekili

Hişyar ÖZSOY
HDP Bingöl Milletvekili

Feleknas UCA
HDP Diyarbakır Milletvekili

Nimetullah ERDOĞMUŞ
HDP Diyarbakır Milletvekili

Ziya PİR
HDP Diyarbakır Milletvekili

Nihat AKDOĞAN
HDP Hakkari Milletvekili

Bedia ÖZGÖKÇE ERTAN
HDP Van Milletvekili

Nadir YILDIRIM
HDP Van Milletvekili

Adem GEVERİ
HDP Van Milletvekili

